

4. ULUSLARARASI
ORTA DOĞU KONGRESİ
4TH INTERNATIONAL
MIDDLE EAST CONGRESS

4. ULUSLARARASI ORTA DOĞU KONGRESİ HATAY DEKLARASYONU (TASLAK)

“Karşılıklı Bağımlılık için Sektörel ve Finansal Derinleşme”

4. Uluslararası Orta Doğu Kongresi, “Türk - Arap İlişkileri: Çok Boyutlu Güvenlik İnşası” ana teması altında Hatay Valiliği, Hatay Büyükşehir Belediyesi, Mustafa Kemal Üniversitesi ve TASAM işbirliği ile **28-29 Nisan 2016** tarihinde **Hatay**’da **SİVİL GLOBAL 2016 Zirvesi** kapsamında başarıyla icra edilmiş, son derece yapıcı ve samimi bir ortam içinde gerçekleştirilmiştir.

Kongre’ye, Türkiye’den, Orta Doğu ülkelerinden ve ABD, Hindistan, Pakistan, Bangladeş başta olmak üzere diğer ülkelerden resmî, sivil ve özel farklı disiplinlerden temsilciler, çok sayıda sivil toplum kuruluşu, Arap Birliği, Dünya Türk Forumu, Dünya İslam Forumu, gibi uluslararası kuruluşlar ile kamusal ve sektörel güvenlik kurumları temsilcileri, diplomatik misyon temsilcileri, akademisyenler, uzmanlar, düşünce kuruluşları, ulusal ve uluslararası medyadan temsilciler katılmışlardır.

Orta Doğu’da Türkiye ve Arap ülkeleri arasında değişen güvenlik, savunma ve güç parametrelerini sağlıklı yönetme, karşılıklı derinleştirme konusunda ortak bilinç oluşturulması yönünde akademik katkı sağlamak amacıyla düzenlenen toplantıda; “**Çok Boyutlu Güvenlik İşbirliği: Siyasi, Stratejik ve Ekonomik Temeller**”, “**Savunma ve Uzay Sanayii: Fırsatlar, Riskler**”, “**Yumuşak Güç İnşası ve Beklenti Yönetimi: Deneyimler, Kazanımlar**”, “**Siber Güvenlik İşbirliği (Siber Ordu Yarışları)**”, “**Çok Boyutlu ve Tamamlayıcı Güvenlik İşbirliği (Çevre, Terörizm, Kaçakçılık, Enerji, Gıda, Su Güvenliği, Nüfus, Sağlık, İklim, Şehir Planlaması, Teknoloji vb.)**” başlıklı oturumlar gerçekleştirilmiştir.

1. Uluslararası Orta Doğu Kongresi adıyla daha önce gerçekleştirilen üç etkinlik sonucunda kabul edilen deklarasyonlar teyit edilmiştir.
2. 19. yüzyıl imparatorluklar, 20. yüzyıl ulus devletler çağı iken, 21. yüzyıl sadece etnik ve dinî ayrışmaların değil her türlü farklılığın bölünmeye neden olduğu mikro-milliyetçilik çağı olma yönünde ilerlemektedir. Buna mukabil Avrupa Birliği’ni örnek alan bütünleşme eğilimleri de hız kazanmıştır. Teknolojik, siyasi ve sosyolojik asimetrik gelişmeler geleceğe dair sağlıklı tahmin yeteneğini ortadan kaldırmaktadır. Böyle bir dünyada ülkelerin varlıklarını koruması çok yönlü akıl ve bilgelik sayesinde mümkün olabilecektir.
3. Mevcut durumda dünyada geçerli üretim-tüketim-büyüme formülünün sürdürülemez olduğu açıktır. Orta sınıf, Çin kaldıracı ile tasfiye olmaktadır. Orta sınıfı eriyen ülkeleri büyük karmaşa ve sıkıntılar beklemektedir.

**4. ULUSLARARASI
ORTA DOĞU KONGRESİ**
**4TH INTERNATIONAL
MIDDLE EAST CONGRESS**

4. Ekolojik sorunlar; enerji, su ve gıda güvensizliğini güçlendirmektedir.
5. Hayatın her alanında dördüncü boyuta geçiş sadece makinelerin birbiriyle iletişime geçmesi anlamına gelmemekte, robot kullanımının artması ve önemli miktarda insan kaynağının iş hayatından uzaklaşacak olması nedeniyle sosyal ve beşerî sistemleri de tehdit etmektedir. Dünyanın dörtte üçlük bölümü eğitim ve kurumsal altyapı yetersizliği nedeniyle bu yeni dünyaya uyum sağlamak zorlanacağından, önümüzdeki on yıl içerisinde büyük sıkıntılarla karşılaşacaktır. Güvenlik, savunma, iletişim alanlarında kullanılmaya başlanan yeni sofistike teknolojiler de bunlara sahip olmayan ülkelerin geleceğini tehdit etmektedir.
6. Türk - Arap ilişkileri, İslam dünyasının geleceğini belirleme potansiyeline sahiptir. Türkiye ile Arap ülkeleri arasında ilişkilerin gelişmesi sadece Bölge ya da İslam dünyası için değil, dünya barışı için büyük önem taşımaktadır. Bunun için sivil diplomasi ve sektörel diplomasi alanlarındaki faaliyetlerin yoğunlaşması gerekmektedir. Dil, din, tarih ve coğrafya gibi faktörlerin olumlu neticeler vermesi güvenlik ve savunma başta olmak üzere farklı sektörlerde karşılıklı bağımlılık inşasına bağlıdır.
7. Orta Doğu ülkeleri tehlikeleri algılama ve zamanında tedbir alma kabiliyetlerini geliştirmek durumundadırlar. Halklarla yönetimler arasındaki bağlar sıkılaştırılmalı, güçlü bir devlet geleneği oluşturulmalı, uzun vadeli stratejilerle gerçek menfaatler belirlenmeli ve buna uygun dostlar edinilmeli, Bölge'deki doğal kaynakların öncelikle Bölge'de değerlendirilmesinin imkanları araştırılmalı, birlikteliği ve zayıf yapıları koruyacak güçlü siyasi çatılar oluşturulmalıdır.
8. Terörizm sadece İslam dünyasına özgü bir sorun olmadığı gibi, İslam dünyasının tek başına üstesinden gelebileceği bir sorun da değildir. Çözüm konusunda siyaset başarısız kalınca askerî harcamalar artmakta ama bu, terör için bir çözüm getirmemektedir. Yeni teknolojiler bazı ülkelerin diğer ülkeleri terörize etmesine imkan tanımaktadır.
9. Adaletsizlik ve haksızlık duygusu terörizmin temel nedenidir. Türkiye ve Arap ülkeleri; Bölge'de sosyal adaletsizliğin ortadan kaldırılması, yönetimlerin siyasi meşruiyet zemininin takviyesi ve terörün durdurulması için birlikte çalışmak, tüm tarafların eşit imkanlara sahip olduğu istişare mekanizmaları ve kurumlar oluşturmak durumundadır. Güvenliği sağlamanın temel koşulu diyalog yoluyla güvensizlik duygusunun ortadan kaldırılmasıdır.
10. Çok boyutlu güvenlik yapısının inşası pozitif barışın sağlanması ile mümkündür. İş, eğitim, sağlık, gıda, şehir güvenliği gibi alanlardaki çalışmalarla vatandaşlık aidiyeti ve insani güvenlik alt yapısı güçlendirilmeli, mezhep ya da etnisite temelli çatışmalara zemin oluşturacak uygulamalardan kaçınılmalıdır.
11. Bölge halklarında ihtisaslaşma, sadakat, bilim, bilgelik gibi meziyetlerin geliştirilmesi ve yoksulluğun ortadan kaldırılması için azami gayret gösterilmelidir.

**4. ULUSLARARASI
ORTA DOĞU KONGRESİ**
**4TH INTERNATIONAL
MIDDLE EAST CONGRESS**

12. Orta Doğu'da oluşturulacak güvenlik alt yapısının sağlam temeller üzerinde inşası, bölgesel ihtiyaçlar ile bölge-dışı aktörlerin çıkarları ve politikaları arasında anlamlı bir denge kurulmasına bağlıdır. Güvenlik inşası çabaları yeni çıkar çatışmalarına ve güvensizlik ortamının devamına mahal vermemelidir. Jeopolitik kaygılar, enerji güvenliği, İsrail'in bekası ve benzer nedenlerden dolayı ABD, AB, Rusya ve Çin gibi küresel aktörlerin Bölge'ye ilgisi sona ermeyecektir. Güvenlik sorunlarının çözümü için farklı seçenekler geliştirilmeli ve en olumsuz senaryolara karşı hazırlıklı olunmalıdır.
13. Terörle mücadele amacıyla İslam İşbirliği Teşkilatı'nın barış gücü olarak "İslam Ordusu" kurumsallaşması çabaları hızlandırılmalı; ekonomik, sosyal ve siyasi alanlarda entegrasyon için gerekli adımlar atılmalıdır. Özellikle savunma sanayii alanında atılacak ortak adımlar ve takas ticaretin geliştirilmesi ekonomik ve sosyal bütünleşme süreçlerini hızlandıracaktır. Yine Türkiye'nin İİT bünyesinde önerdiği İstanbul merkezli Polis yapılanmasının ivedilikle kurulması Bölge iç güvenliğine tecrübe paylaşımı, eğitim vb. başlıklarda önemli katkı sağlayacaktır.
14. Siber suçlarla mücadelede Bölge, Türkiye ve Arap ülkeleri arasında işbirliği imkanları araştırılmalı, hukuki altyapı güçlendirilmelidir. Ulaştırma, istihbarat gibi sektörler yanında, sosyal medya üzerinden yürütülen stratejik saldırı faaliyetlerine karşı korunma konusunda da işbirliği imkanları geliştirilmelidir.
15. Bölge ülkelerinin yumuşak güç kullanma noktasında son derece dikkatli olmaları gerekmektedir. Sert güç ile yumuşak gücün anlamlı bir şekilde sentezlenmediği ya da yumuşak gücün muhatabı olan iç ve dış kesimler nezdinde söylem birliği oluşturulmadığı durumlarda bu yöndeki çabalar etkisiz kalmaktadır. Yumuşak gücü teşkil eden unsurların ve söylemin tek ülkenin tekelinde kalması ise bölge-içi bölünmüşlüğü derinleştirmektedir. Yumuşak güç envanteri çok güçlü olduğu durumlarda bölgesel ve küresel aktörlerin orantısız tepki vermelerine neden olmaktadır. Daha kötüsü ise ideolojik yumuşak güç unsurlarının, orta ve uzun vadedeki gelişmeler nedeniyle birer zaaf unsuruna dönüşmesidir. Yumuşak gücün etkili olabilmesi için bölgesel ve küresel düzeyde evrensel, eşitlikçi ama aynı zamanda diplomatik bir dil geliştirilmesi zorunludur.
16. Yılda bir kez Hatay merkezli olarak düzenlenmekte olan Uluslararası Orta Doğu Kongresi gelinen noktada derinleştirilmeli ve yıl içerisinde düzenlenecek olan faaliyetlerle genişletilmelidir. 2016-2017 çalışmaları için daha spesifik sektörel ve finansal konuların ön plana çıkarılması, "Suriye'nin Yeniden İnşası" gibi başlıklara ağırlık verilmesi gerekmektedir. Bu noktada çok kültürlü, çok dilli ve çok dinli ortamı ile ilham kaynağı yaşam pratiğine sahip Hatay ciddi roller üstlenme kapasitesine sahiptir. Hatay aynı zamanda Türkiye'nin 81 il bazında ilk 10 büyük ekonomisinden birisidir.

**4. ULUSLARARASI
ORTA DOĞU KONGRESİ**
**4TH INTERNATIONAL
MIDDLE EAST CONGRESS**

Sürecin bu yıldan itibaren Uluslararası Orta Doğu Kongresi ve alt çalışmaları için “İnisiyatif Hatay” ya da “Hatay Platformu” adıyla Hatay Valiliği, Hatay Büyükşehir Belediyesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı başta olmak üzere tüm yerel aktörlerin işbirliği ve desteği ile kurumsallaşması, faaliyetlerin Hatay merkez dışında ilçelere de yayılması önem arz etmektedir. Ayrıca Türkiye başta olmak üzere ilgili ülkelerin ulusal otoritelerinin ve İslam İşbirliği Teşkilatı, Arap Birliği, Körfez İşbirliği Konseyi gibi uluslararası örgütlerin işbirliği, desteği ve yürütülecek diyalog stratejik önemi haizdir.

17. Bu çerçevede Mayıs 2016 tarihinden itibaren Türkiye ve Orta Doğu ülkeleri arasında karşılıklı bağımlılık temelinde sektörel ve finansal derinleşme için üzerinde çalışılması öngörülen sektörler şunlar olmuştur.

Kamu Diplomasisi, Eğitim ve Dil
Kültür ve Turizm (Ortak Tarih ve Antropoloji)
İnşaat, Müteahhitlik ve Altyapı
Sağlık ve Sağlık Turizmi
Enerji, Petrokimya ve Yatırımlar
Lojistik, Ulaştırma ve Haberleşme
Bankacılık ve Finans
Ekonomi ve Ticaret
Medya ve İletişim
Bilim ve Teknoloji
Marka Şehirler ve Çevre
Savunma ve Uzay Sanayii

2017 yılı Nisan ayı sonunda düzenlenecek 5. Uluslararası Orta Doğu Kongresi'ne kadar yapılacak çalışmalar ise şu başlıklarda öngörülmüştür:

Basın Toplantıları
Akil Kişiler Kurulu Kurulması ve Çalışmaları/Toplantısı
Sektör Çalıştayları
Medya Çalıştayı
Orta Doğu Film Günleri/Festivali
Stratejik Raporlar (Bölge Düşünce Kuruluşları)
Karar Alıcılara Brifing Toplantıları
EXPO Hatay” veya “EXPO Doğu Akdeniz” Fuarı (Her yıl farklı bir temada)
Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması (Bölge Üniversiteleri)
TV Programları / Medya Konferansları

29 Nisan 2016, Hatay

